

Ол эрээр мунных кыт-
тылаахтара, чуолан,
совхозтар директордара,
учаастагы учредителлэргэ
онэрэри угардылар. Хо-
лобуу, бааһынай хаһан
Ыстыбата тэриллэр тү-
бэлтэтигэр учредитель
совхозун кытта биир тэг
балаһыанньалана түһэр.
Очкотугар учредитель наа-
дата сүтэр. Арай совхоз
бастаан утаа сүөһү биз-
рэн энни көмөлөһүүн сөп.
Оттон тутар кыра пред-
приятие Нуотара аренднай
предприентистын ээстэ
хардарыта дуотабарга
олобуран үлэлиирэ ордук
бастаастаах. Итинчэтигэр
эрдэтээги былан быһы-
тынан үлэ салданан ба-
рыан, участанка үлэтэ
суох олорооччулар тутар
биртээдэгэ кириэн хам-
нас аахсан эриэхтэрин
сөп. Бу туһунан И. Н.
Аммосов эрдэ миэстэ-
дэрдэн дьону кытта кэл-
сэтингэ эмнэ көһиллибэт.
Маньыха тутууну көргөт-
турбакка, урункулары си-
тиригэ күүскэ үлэлииргэ
сүбэлэннэ.

Онон Нуотара дьылда-
тын тыа хаһаайыстыба-
тын управлениетын сове-
та өсө төгүл дьүүллэстэ.
Уураах бырайыгар Эри-
лин Эристин аатынан
совхозу сүрүн учредитель-
уонна «Якутгагропром-
строй» хаһаайыстыбалар
ини ардыларынаагы кы-
ра тутар ховрасетинай
предприимтветын (началь-
ник Н. Н. Аммосов)
сүрүн тутууну ситэрэр

туһунан боһуоруоһу өссө
үөтэтин көрөргө, билигин
баар салаттанан үлэ атын
хайыскаларын тобулуна-
га, үлэинтэри обществен-
най туһалаах үлэни дьа-
рыктанарары хааччы-
ларга, дуогабарынан үлэни
көтөтөрү, кылаабынаа,
онгоруу таһаарыынан бис-
пакка дьарыктанарга уу-
раах ытыһа, сорох сүбэ-
дэллэһинэри оңордо.

С. СМЕРНИКОВА.

С. СМЕРНИКОВА.

A black and white portrait of a woman with dark, wavy hair and glasses. She is wearing a light-colored top with a thick fur collar and a dark, textured vest. The background is slightly out of focus, showing some papers or a bulletin board.

Ферма билигин 80 манар ынах уюнда 22 тигрә көрөр. Болтоғолор бийлыгы кыстыкка төһө да ырахаттары көрүстәләр, сүһү ырыганның да

Ферма 103 ыңадыттан
9-нн эрә уулана илик.
Олору даҕаны буоһата сн.

Ферма үлэһиттэри куор-
та отторугар эбиги убаа-
каныгар бөһүөчү оһорон си-
галлар эбит. Күһү сы-
лыаһын ынах сүүһү саа-
быллар харамай, арааһе,
ахсааһынаах буолуон сөп
дэнэллэр сүүһү көрөөччү-
лөр. Үлэ биллэргитэ төбө
да этэһигэ баран испитин
иппин, арендаторы, ыан-
ныксыттары солбууһу
сыһыттыгы болпуруоһа,
ону тэҥэ аны сайыдыһа
тахсыы көмүгэр ыаннык.

Марфа Михайловна
Сленцова курдук эдэр саа-
һыттан сүөһү көрүүтүгэр
мүлкүлүүбүт киһи көрсөр
кыһалчаларын быһаарыта
уонна тэтимнээхтин өйөө-
һүтүгэ Сүбүрүөскэй ааты-
нан совхоз отделениета
сөлүөх көмөнү отторуга
үлээт илиини булуу, таан,
ныһыксыттары сыныгытын
боппурустарын утаты-
тыта сүөх быһаарар
суоллары тобулууга дьэн-
эрэнэ саныгыбын.

С. ПОПОВ.

✦ В. Држаков: «Буруйу онгоруу уонна кини араас көрүнгэр» эл-
би тураллар—сигилии 2-с стр. аах.

★ Оройуон быйыл республика фондугар 6910 тонна үүтү, 1660 тонна эти биэриэхтээх—3-с стр. көр.

Төһө эти, үүтү биэриэхпитий?

Тыа хаһаайыстыбатын уларалланытын советтар оройуонга тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын туттарыы 1992 сыллаагы сыһыппаралара көрүлүн.

Аны госзаказ, продналог диктиэр суох буолаллар. Ол оннугар Саха Республикатын Министрлерин Советын 1991 сыл ахсынны 23 күнүгэ «1992 сылга эт уонна үүт бородуукталарыгар республикатаагы фонданы үөскөтүн бэрээдэгин туһунан» уураада сүрүн тутуулар докумунунан буоллар.

Оройуон совхозтара, тыа хаһаайыстыбатынан дьарыгыгар бары коллективнай предпринимелар кэһини үс сылга онорбут этэрин, үүтэрин орто кээмэйинэн таһааран, ол 70 бырыһыанын госуодарствода булгуччу атыылашылара көрүллэр. Ол республика фондугар тутуулар. Онуоха контрактация дуогабара түһөрүллэр. Бааһынай хаһаайыстыбалар уонна быллар амна сөбүлөһөр буоллахтарына контрактация дуогабарын онорсуохтабын сип. Онуоха Тыа хаһаайыстыбатын уонна ас-үөл министрствота нормативтары быһар. Кини төһө эти, үүтү туттарбытынан утары комбинорму, уматык, оҕууох матырыбаалларын ылар. Атыы кининэн хааччыйыы суох буолар.

Республика фондугар тутууларыттан үүккэ, энкэ Министрлар Советтара атыылаһыллар сыаналар сүрүн кээмэйдэрин быста: иһилэ үүт бастакы суорда — 10 солк. 50 харчы, иккис суорда — 9 солк., суорда суоҕа — 7 солк.; ынах сүөһү этин (тыынаах ыһаанынан) киһлэтэ үрдүк уойуулааҕа — 49 солк. 70 харчы, орто уойуулааҕа — 41 солк., орто уойуулааҕа — 31 солк., 30 харчы; убаһа уонна үһүгөр дээр саастаах сымгы этин киһлэтэ бастакы категориялаахха — 42 солк., иккис катого-

риллаахха уонна үһүтүн төһө саастаах сымгы этин бастакы категорията — 38 солк. 40 харчы, үһүтүн төһө саастаах сымгы этин иккис категориялааҕа — 37 солк. 70 харчы, сибииниэ этин бастакы категорията — 66 солк. 50 харчы, иккис, үһүс категориялаахха — 60 солк. 40 харчы, төрдүс категориялаахха — 42 солк. 30 харчы. Бу сыаналар рынок балаһыанньатыгар сөп түбэһиннэрэн хамсыгы туруохтара, Республика фондугар тутуулар бородууксуйаттан оройуонга хаһаларга уратытыгар атыылаһыллар сыанада 10 бырыһыан эбик аарыллар. Быллар үүтэрин, этэрин эт-үүт комбинатын совхозтара, коллективнай предпринимелары көтүө контрактация дуогабарын оҕостон туттарыахтарын сөп.

Оройуон бу сылга республика фондугар 6910 тонна үүтү, 1680 тонна этин туттарар контуруолунай сыһыппарата быһыллына. Олор контрактация дуогабарынан чингэттиллэхтэхтэр, төлөрбөт түбэлтэҕэ ыстараан туттулуохтаах. Манна дараган эттэххэ ааспыт сылга совхозтар госуодарствода 1647 тонна үүтү сэтэ туттарбатылар. Ол эраары айылга сөһсөбүт ыраакан усулуобуйатын учуоттаан Саха Республикатын Министрлерин Совета ыстараабы биһиги оройуонга туттубат туһунан анал дьаһалы таһаарда. Контрактация дуогабарын төлөрбөтөххө, сэтэ бэриллэбэтэх бородууксуйа атыылаһыллар сыанатын 50 бырыһыанынан ыстараабы сугуахха сөп.

Оҕоһуллар бородууксуйа 60 бырыһыанын курдуга оройуонга маалмахтаах республикада 40 бырыһыана барыахтаах.

Совхозтар булгуччу туттарыахтаахтарыттан ордуубут этэрин, үүтэрин хайдах баарар батаралара көрүл.

Упринление советтар итилерин барытын ырааканан көрөн, совхозтар директордара быһылгы сылга булгуччулаах туттарыаҕа төһө эт, үүт бэриллэхтэхтэр сүрүн сыһыппаралары бигэргэттиллэр. Кэлин контрактация дуогабарын түһөрөс кэмэти итилертэ сүрөс көнөрүүлөр кэһиниэхтэрин сөп. Олору учуоттаан туран, совхозтар туттарыаҕа быһаарынылар (бастакы колхозка — үүт, иккис — эт тоһоһун):

Карл Маркс	622	119
Субуруускай	703	177
Эр Эристин	1542	391
«Чурапчы»	1073	308
«Мугудай»	607	129
«Мундараайы»	981	224
«Вахсы»	589	129

Совхозтар, хаһаайыстыбанын хангы да форма-тын талбыттарын иһин, бу кэһинилэри ылар эрэ буоллаахтарына быһырыныкы туттарытыгарын 70 бырыһыаныгар тахсар ыһахтаахтар. Олор ити сыһыппаралары утары дуогабар быһытынан алыныллар. Сүрөх хаһаайыстыбалар директордара үөскүүр балаһыанньаттан көрөн контрактация дуогабарын өссө үрдөтөн түһөрөнөхтэрин сөбүн төһөдөһөн бэлиттэтиллэр. Ол үүмүтү сылга комбинорму, уматык, оҕууох матырыбаалларын элбэги ылар бататан тахсар.

Бааһынай хаһаайыстыбалар, чааһынайлар эт-үүт комбинатын кытта контрактация дуогабарын төһө баарар түһөрөнөхтэрин сөп. Онуоха оройуон бюджетиттан эбик үбү көрөр наадалааҕа этилиннэ.

Итинэн тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын онорууга сөрүктар балай да чуолкайданнылар. Аны олоҕу туолуулар тэрэһин дьаһалларынан бигэргэнэр хаалла. Оттон ол хас биридирбит хайдах хаһаайыстытан тутулуутаах.

Рынок усулуобуйатыгар кэһиниэн сибээстээн совхозтара коллективнай предпринимеларга, бааһынай хаһаайыстыбаларга уларытан тэрийин хампааныыта кэһини тэһинэх курдук буолан иһэн, кэһини кэмтэ биһир сиргэ кэһиниээн хаалла. Ити ордуу бастарыһыны нэһиллэннэ иһэн араҕата уонна сүрөх салайааччылар утарыскаларыттан таһыста дуу диэх курдук санааны үөскөтөр. Олорон ордуу мунулар-тэһинилэр. Угүс мунуах быһаарыллыбатах боллуруостар төһөсө тахса туруллар. Сир сымата, нолуог системата хайдах буолуохтааҕа, совхозтар бааһынай-дуолларын приатизациялааһын хайдах ыһахтаахтааҕа барыбытыгар да кэһинтэ таһылыбатах таһырын буолла.

Холобур, «Вахсы» совхоз иһин аны хайдах коллективнай хаһаайыстыба буолуох курдук тэһинэн иһэн, ыһахчы барда. Онуоха Толоон отделениега туспа нэһиллэх буолбатада сүрүн биресининэн буолла быһылаах. Сордохтор бааһынай туспа бааһынай хаһаайыстыбатын төһүннэхтэрин баараллар эрэри элбөх быһаарылла илик боллуруостарга олуттараллар. Олорон баалаахтары тутар, хааччатыр табыллыа суоҕа төттөрүтүн бары ортуон көмөлөһүөххэ, ойуохха наада. Кинилэр

МУНУУ-ТЭНИИ ЭЛБЭХ

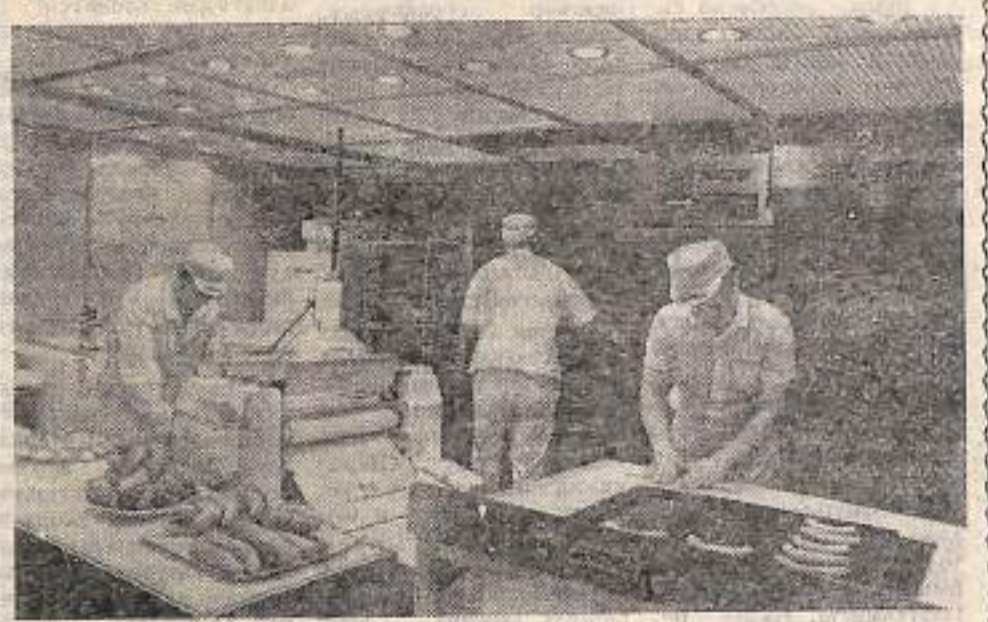
онорон таһаарар бородууксуйаларын сүрөх ортун нэһиллэннэ хааларын курдук дьаһанар ордуу буолуох этэ. Оччолуна ордуу-хонгу санааны туоратыллааҕа, тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарынан хааччыллыбыт туссуоҕа.

Совхозтар бааһынай, дуолларын үлэстэннэ нэһиллэннэ олорор дьон (совхоз рабочайдара, кудатура, социальная-хааччыны үлэһиттэре, пенсия-нердар) үлэһиттэри этин, тарынан көрөн бары олуту ыһахтаахтарын туһунан правительство быһаарымыта баар. Ыһах сүөһү, сылгы бөһкө, себестоимость сүөгүтүр тутуула-бут тутуулар 70 бырыһыанна бөһкө. Кининэм, мит капиталнай утуулар суоттарыгар оҕоһуллубут тутуулар, техника 50 бырыһыан чаһаатыллыа атыылаһахтаахтар. Правительство ити быһаарымытын дьон үккэ билбэт. Совхозтар коллективнай хаһаайыстыбанын хаалар да түбэлтэлэригэр кэһин сүрүн средстволарын, тех-никанын сирин, сүөһүтүн, аһын олуту (пай) быһы-тынан хас биридир үлэ-һиннэ уонна ыһахтаах атын да дьонго түгэтиэхтэстэр. Оччолуна бу ба-рыбыт кэһин, уопсайбыт дьон ой-санаа суох оҕо-һуллубуо этэ.

Адыһах хонутааҕыта «Вахсы» совхоз Толоон, нолуу отделениенын рабо-чайдарын уопсай мунуу-гар кэлбит адыһах учуу-талы совхоз директора Н. Н. Попов куолаһа суох-тар кэлбиттэрин курдук сактаран көрөбүтүтүн симиэттөн, саалада кэһир-бэһэ эрэ фойеттан туран истэри күүлэлибиттэра. Ово «Вахсы» совхоз бааһынай-дуолун олуту (пай) быһытынан үлэстэннэ туһунан биһир тыл этиллэн көрбөтө. Приватизацияны мунуу олус уустук бол-луруоҕо. Туспа бааһынай, фермерскэй хаһаайысты-банын барааччылар олуту-ларын чаастарыттан ыһах-тын эрэ кэһинэ коллектив-най хаһаайыстыбага ха-лааччылар бааһынай тэ-һинлэх быһаарынын оҕостулар, төһө сүөһү-лэх-астаах, техникалаах, төһө эти уонна үүтү онор-он таһаарыахтаахтарын быһаарынар ыһахтаахтар.

Эһинилгичи быһаарар саастык иһын үлэлэри, эти уонна үүтү онорууга ил-пийтэах сайынтыгы ийдар туттаан иһэллэр. Олорон саҕа тариллэхтэх кол-лективнай бааһынай фер-мерскэй хаһаайыстыбала-ры барыларын тэһинэ ту-тан, олунуу ий иһинэн боллуруоһу быһаарыахха наада.

С. НОГОВИЦЫН.

Резонанс КӨДЬҮҮСТЭЭХТИК ТУҢАНЫАХХА

Куобаҕы бултааһын уонна тириитин хайдах таһаарыа туһунан ыстатыйа суруйан баран мыппанна олодохпун. «Куобах куобах барахсан» диэн Сэ-мен Тумаа ыстатыйата баччоттэммит хайыата кө-лөн улаханнык соһуллута. Аһаан баран олус соһу-лаэтин, кини обургу сымс-тарыах бэйэлээх буолуо дуо? Барытыгар сөһсө-түн. Олорон баччаан бооч-тойбулун уларытан, сэ-һээрэргэ, киниэхэ байэм санаабын холбуурга эрэ тийибим.

Саха дьонугар куобах барахсан былыргыттан идэлэргэ тэһинэх ас буол-лар. Биһир куобаҕы мин-иһэн-оттоон, хортуолпуй-даан сэллэйдээн бүтүп дьинэ көргөн тото-хана аһыан сөп. Оттон тириитэ туулаах бөрдө, сахалар туулаах басты-...

ас курдук санаан сыман-наһаах тустаахпыт. Кини тириитин олорчу туһада таһаарарга кыһаныахтаах-пыт. Урут биһиги эһэлэр-бит, аҕаларбыт куобаҕы хаар түспүтүн кэһинэ бул-туулар. Оччолорго сая-сөп суоҕа чахчы. Ол иһин бултуур тариллэринөн соһсо, аһа уонна сымгы кутуругун кыдыттан ха-тыллыбыт туһах буолал-лара. Онуоха кини тири-итин алдылпакка кыһа-наллара. Холобур, аһаан өһүс баһыгар түһөр гына иһиллэрэ, туһаҕы төп-тиргэ онорон, эрэ мыйаан таһаарар гына иһиллэрэ. Тириитин түөрт көрүн-нэ арааран таһаар гына-лара. Ол курдук, нөһсө уонна ороһөтө тус-туһу-нан, атахтара, төбөтүн ий-ринтэ, бэл кулгаахтара туһада таһаарыллалара. Куобах тириитигэр сон-сон баччэһини, үтүлүгү,

суорданы, кээһини, кул-луканы тигэллэр. Оройуон бары нэһиллэх-таригэр куобаҕы бултаа-һын бөддьүөнү тутуспа-пыт маддаах буолбатах. Сайын олох эрдэттэн уо-ра-көстө сааланын, бото-ломо буолуутун сарана массеһына, мотоцикл фара-тынан бултааһын баарын бары билэ-көрө сымла-быт. Ол үрдүнэн оройуон-наады охотобчество, ми-лиция үлэһиттэрин эбэ-һиннэстэрин курдук саны-быт, булт бөддьүөнү ту-туһунарынын аҕардас-кыһыларын найымлыбыт. Сир аһын хомуйуу биһир оһауу балаһыаньылаах. Транспортлаах дьон олох-ситэ илигинэ өрүсүөн үргэһилиннэн бараллар, оройуон иһинигэр тарил-лэ бутуһуу көһөн да тах-сар түбэлтэ суох буол-батах. Олорон нэһиллэннэр ах-

сын бултуур-балыттыр общество аһын сүһүөх тэ-риилдэригэр, олохтоох селесовет депутаттарыттан састааптаах айылга ха-рыстабылын аналлаах ко-миссияларын тэрийэр ор-дуу буолуох этэ. Кинилэр сааны-сөһи илдьэ сым-дыһыны, соһуруулаах суох бултааһыны, сир аһын хомуйууу бэрээдэктэ-тэстэр, наада буоллаҕы-на, баар балаһыаньыла-сон түбэһиннэрэн ыста-раабы даданы туттуох-таахтар. Айылганы алды-тыы биһир даданы түбэл-тэтин таһаартарбатах нэ-һиллэннэри көһүлүүр дьа-һаллары олохтоохха. Сэмэи Тумат заровед-никтары тэрийэр туһунан сэмэй сөһө суруйар. Ол иһинигэр нэһиллэннэр ах-сын бултуур сирдэри тус-туһуна, зоналарга араар-тыахха уонна олорго эл-пийтэах дьоннору аһа-

Братислава техниката

Москва. ЧСФР тех-ническэй минигэр Бра-тиславада баар «Тех-нопол-91» концер-ны быһаарыа аһыллы-на. Кини сүрүн хайы-катынан фермерскэй уонна кэтэх хаһаайы-стыбаларга анааах тех-ническэй уонна обо-рудованиелары көрдө-рүү буолар. Биһиги манна көрдөрүүгэ бы-һаарыах пекариаллар, ыһаарааччылар, аччы-һай транпордар, онто-ло аһын иһтэриһиннэ оҕоһуулар туруору-луулар. Сиппока: «Молос» фирмга оҕорбут кыра пекариата. В. Созинен фотота. (ССТА фотохрониката).

А. МАКАРОВ. (Хайыат общ. көрр.).

с. Чурочна, ул. Карла Маркса, 26 ая.